

Enligt sändlista

BILDANDE AV
Hålbergets naturreservat

Objektnummer	2044671
Län	Västernorrland
Kommun	Sundsvall
Socken	Indal
Fastighet	Östanskär 8:6 Östanskär 2:15 Östanskär 4:17
Markägare	Privat och Allmänna Arvsfonden
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	8 kilometer sydost om Indal
Mittpunkt	x: 613965 y: 6935077 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	36,4
Prod skogsmark [ha]	26,3
Naturtyper [ha]	Bergimpediment 9,2 Tallskog 9,2 Triviallövskog 8,6 Lövblandad barrskog 5,9 Granskog 1,5 Barrblandskog 1,1 Väg 0,9

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt ett lövträdsrikt sydväxtberg med lundartad flora och förekomst av lind, en lövträdsrik nip- och ravinmiljö samt värdefulla barnnaturskogsmiljöer. Miljöerna hyser redan idag förhållandevis mycket av de strukturer såsom döda stående och liggande träd som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem. Nybildning av strukturer sker också fortlöpande, vilket gör att vissa naturvärden med tiden kan förväntas utvecklas än mer.

Syftet ska uppnås genom att småskaliga skötselåtgärder, som fällning eller ringbarkning av gran, genomförs i delar av området för att gynna lövträd och den artrika floran. De barrträdsdominerade delarna av reservatet ska lämnas till att utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk- eller gödningsämnen.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.
- 9 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig allmän väg. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark samt uttransport av fällda älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 10 uppföra jakttorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 ringbarkning eller fällning/röjning av träd i naturvårdande syfte för att gynna lövträd och kärlväxtflora. Föreskriften gäller bara inom markerat område på beslutskartan, se bilaga 1.
- 4 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.
- 5 avlägsnande av främmande arter; exempelvis lupiner.
- 6 skapande av jordblottor för att gynna sötgräs.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort kärlväxter, mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och marklevande färgsvampar, samt bär.
- 3 genom grävning eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer.
- 4 insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur.
- 5 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig allmän väg. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark.
- 6 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 7 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 8 utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.
- 9 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast eller torn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av befintlig allmän väg. Träd som är rotade i reservatet och som har fallit, eller hotar falla, över vägen får kapas och ska lämnas i reservatet. Utloppsdiken nedströms vägen ska kunna hållas öppna, så att vattenavrinningen från högre belägna områden genom vägen inte hindras och riskerar skapa skador eller andra

problem.

Föreskrift C7 ska inte hindra ringmärkning av fågel i enlighet med övrigt regelverk.

Tillstånd enligt föreskrift C8 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara.

Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

Föreskrifterna ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bekämpa okontrollerad brand i reservatet. All sådan bekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Hålbergets naturreservat ligger huvudsakligen i bergets sydsluttning, som lutar brant ner mot Indalsälven. Altituden sjunker från 195 till 20 meter över havet, sett från övre delen av sluttningen och ner till älvnivå. Berget är rikt på sprickor och håligheter och dess rasbrant karaktäriseras av stora block. I de östra delarna finns höga stuppartier. Berggrunden består huvudsakligen av metagråvacka som är en metamorf bergart. Den övre delen av reservatet domineras av berg i dagen och mindre delar morän medan den nedre delen övervägande består av isälvssediment. Reservatsområdet delas av väg 330.

De brantaste delarna av reservatsområdet klassas som sydväxtberg, vilket innebär att berget hyser växter som annars har en sydligare utbredning. Branten får genom orienteringen mot söder mycket solinstrålning som magasineras i bergsmassan och avges under natten. Den erbjuder samtidigt ett skyddat läge mot kalla vindar från norr. Sammantaget gör det att lokalklimatet blir gynnsamt och att vegetationsperioden förlängs. Näringstillgången är god tack vare att det sipprar ner mineralrikt vatten längs branten.

I sydvästbergets rasbrant ovanför vägen växer lövrik barrnatskog. Bland lövträden finns asp, björk, sälg, rönn och lind. Linden anses vara en relik från den postglaciala värmetiden för omkring 6000 år sedan. Lindarna är spridda inom ett ca 500 x 30 meter stort område. De växer både i grupper med kläna stammar upp till 10 cm i brösthöjdsdiameter och som grövre solitära stammar. I det rikligaste partiet växer ett tjugotal lindar som är mellan 4 och 25 centimeter i brösthöjdsdiameter. På många ställen finns i anslutning till lindarna rotslående grenar. Det förekommer också fröplantor av lind. Lindarna konkurrerar på många ställen med såväl gran som andra lövträd. Nedanför rasbranten är marken bördig och mullrik och vegetationen karaktäriseras av en lundartad flora. Vanligt förekommande arter är skogstry, tibast, måbär, liljekonvalj, vårärt, nordisk stormhatt, getrams, hässlebrodd, ormbär, blåsippra, smultron och underviol. Även stinknäva och nattviol växer i reservatet.

I den övre delen av Hålbergets brant växer hållmarkstallskog med mycket gamla och senvuxna tallar. Det finns här ett visst inslag av gammal och död tallved.

Naturresevatets utlöpare i nordväst är en fortsättning av rasbranten, som här är dominerad av gammal tallnatskog med inslag av gran, björk och lite asp. I den nordöstra utlöparen av området finns en bäckravin omgiven av barrnatskog. Närmast bäcken växer grov granskog och här finns grova granlågor. Rödlistade arter som noterats i dessa delar av resevatet är rosenticka, ullticka, gränsticka, lunglav och spår av relikthock (samtliga NT*). Andra arter som setts här är stor aspticka, trådticka och korallblylav.

Området söder om väg 330 består av en mycket bördig, brant och oländig nipa ner mot Indalsälven. På vissa ställen bryter små stuppartier med berg i dagen fram. Flera grunda raviner finns längs nipan, ingen av dem har permanent vattenföring. Hela nip- och ravinmiljön är dominerad av lövskog, mellan 50 och 90 år gammal. Det finns inslag av gran i varierande grad och ålder. Lövsbogen består av en blandning av björk, gråal, asp, hägg, rönn, sälg och på några ställen även lind. I de centrala delarna av nipan finns grupper om fyra respektive ett tjugotal lindar. Eftersom marken är så bördig är träden grova och det finns mycket död ved, som främst förekommer som lågor. Sötgräs (NT*) förekommer i vissa partier, mest i ravinerna där det bitvis finns mycket riklig förekomst och högvuxna exemplar. I övrigt återfinns den lundartade kärlväxtflora som har beskrivits ovanför vägen. Arter som tillkommer här är strutbräken, bergviol (VU*), lundstjärnblomma, svart trolldruva, stinksyska, gullpudra, dvärghäxört, springkorn och humle. Bland kryptogamer bör nämnas att vågig rutlungmossa och scharlakansvårskål förekommer.

I resevatets östra del, ligger ett område benämnt Lindvarpet. Intill resevatsgränsen finns här en övrig kulturhistorisk lämning av typen Plats med namn och tradition. Den har följande beskrivning: "På platsen växer Sveriges nordligaste naturliga bestånd av lind."

I mitten av 1980-talet rätades väg 330 ut och då flyttade Vägverket ett antal lindar från norra kanten av dåvarande vägen vid Lindvarpet. De flyttades en bit västerut till det område norr om vägen inom vilket idag den största koncentrationen av lindar finns. Parallellt med vägen på nersidan, är den äldre vägsträckningen bitvis synlig om än ganska igenvuxen. Kring den och i partier av översta delen av nipan, har småskalig avverkning gjorts för ett tjugotal år sedan. Här har lövskog vuxit upp. På sina håll i nipan ligger nedslängt skräp av olika slag. Längs vägen genom resevatsområdet växer idag rikligt med lupiner.

Området besöks i ringa omfattning av allmänheten.

Sammantaget utgörs de prioriterade bevarandevärdena av ett sydväxtberg och en nip- och ravinmiljö med lindförekomst och en i övrigt skyddsvärd kärlväxtflora.

*) NT= nära hotad, VU= sårbar, enligt 2020 års rödlista.

Ärendets beredning

Att Hålbergets sydsluttning är botaniskt intressant har varit känt länge. Det äldsta skriftliga belägget för lind vid Lindvarpet nedanför Hålberget, är från Medelpads flora av Collinder från 1909. I Lars Guvås "Naturvårdsinventering i Västernorrland, del 3 Medelpad" från 1972, är Hålberget beskrivet både vad gäller lindförekomst och övrig kärlväxtflora. I "Översiktlig naturinventering av Indalen" av Anders Granström från 1976 (opublicerad rapport hos länsstyrelsen), lyfts Hålberget fram som ett område som bör utredas ytterligare och avsättas som reservat. 1977 gjorde Per Welander därför en detaljinventering av området (opublicerad rapport hos länsstyrelsen).

Området är ett naturvårdsobjekt hos länsstyrelsen (objektnummer 81020).

I "Strategi för formellt skydd av skog i Västernorrlands län" från 2005 pekas ett antal naturtyper ut som utmärkande för länet och som vi därför har ett extra stort ansvar att skydda. Sydväxtberg och nip-och ravinmiljöer, vilka båda präglar reservatsområdet, hör till dessa länsspecifika naturtyper. Det har varit en avgörande faktor vid urval och prioritering av området för reservatsbildning.

Större delen av reservatsområdet är klassat som riksintresse för såväl naturvård samt friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB. I värdeomdömet för riksintresset för naturvård är den artrika floran vid sydväxtberget Hålberget omnämnd.

Direkt öster om naturreservatet ligger en ravinmiljö som är Natura 2000-område enligt habitatdirektivet, SE0710211. Den är skyddad av Skogsstyrelsen som biotopskyddsområde.

Reservatet ligger inom Ohredahke, Jijnjevaerie, Voernese och Raedtievaerie samebyar.

Avtal om intrångsersättning har träffats mellan markägaren till berörd del av fastigheten Östanskär 8:6 och staten under sommaren 2019. Berörda delar av fastigheterna Östanskär 2:15 och 4:17 ägs av Allmänna Arvsfonden. De planeras att intrångsersättas av staten efter att detta reservatsbeslut vunnit laga kraft.

I Sundsvalls kommuns översiktsplan från 2014 finns det planerade reservatsområdet redovisat som ett naturvårdsobjekt. Det finns inga motstående intressen redovisade. Vad gäller vindkraft visar ett tematiskt tillägg från 2012, att reservatsområdet hör till ett område där vindkraftsutbyggnad av olika omfattning kan prövas.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från

mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Remissyttranden har inkommit från Sundsvalls kommun, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge och dito Länsförbundet Västernorrland, Sveriges geologiska undersökning, Trafikverket och Sametinget.

Sundsvalls kommun och Naturskyddsföreningen Länsförbundet har inga specifika synpunkter men uttrycker att det är positivt att mer natur skyddas. Skogsstyrelsen och Naturskyddsföreningen Sundsvall Ånge har inget att erinra medan Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig i ärendet.

Trafikverket förutsätter att normala drift- och underhållsåtgärder ska kunna utföras på väg 330. De anser också att det ska framgå av föreskrifterna att utloppsdiken nedströms vägen ska kunna hållas öppna, så att vattenavrinningen från högre belägna områden genom vägen inte hindras och riskerar skapa skador eller andra problem på den allmänna vägen. Trafikverket är positiva till att lupiner tas bort i reservatet med reservatsanslag. De önskar även att kunna fortsätta bekämpningen av invasiva arter genom uppgrävning. Alla eventuella åtgärder inom eller i direkt anslutning till vägområdet som kan påverka vägens funktion eller underhåll, vill de ska samrådas med dem. Det kan till exempel gälla borttagande av lupiner.

Sametinget ställer sig positiv inför beslutet. De anser att bildandet av naturreservatet är förenlig med renskötseln och andra samiska intressen. Samtidigt betonar de vikten av att samiska intressen respekteras och visas hänsyn i fortsatt förvaltning. Sametinget framför att det inte framgår om eller vilket inflytande samebyarna haft i ärendets beredning. Innan länsstyrelsen fattar beslut om naturreservat anser de att det är viktigt att berörda samebyars inställning inhämtas och beaktas.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna från Trafikverket genom förtydliganden av beslutets föreskriftsundantag och skötselplanen. Deras önskemål är i och med det tillgodosedda.

Sametingets synpunkt om att det inte framgår om eller vilket inflytande samebyarna haft i ärendets beredning är berättigad, då länsstyrelsen fram till 2019 inte haft något tidigt samråd med samebyarna vid bildande av naturreservat. Under våren 2019 kom Naturvårdsverket med en ny vägledning för att bilda naturreservat inom renskötselområdet (dnr: NV-07867-16). Vägledningen förtydligar att samråd med samiska aktörer ska ske i ett tidigare skede än när förslag till beslut skickas ut på remiss. En sammanställning av samtliga pågående reservatsärenden i Västernorrlands län skickades därför till berörda samebyar och Sametinget i september 2019 (1st dnr 511-7421-19). Länsstyrelsen har därefter ändrat sina handlägningsrutiner till att ha en första kontakt med berörda samebyar i samband med att ett reservatsärende påbörjas. Vid remissförfarandet har samtliga fyra berörda samebyar delgivits förslaget till naturreservatet och ingen av dem har inkommit med remissvar. Länsstyrelsen anser därmed att det inte finns behov av att göra ytterligare försök att inhämta berörda samebyars inställning.

Hålberget är ett lövträdsrikt sydväxtberg med höga botaniska och geologiska värden. I området finns en rik sydväxtflora, men även en mängd skogsbiologiskt viktiga strukturer, som äldre träd och död ved, som är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap. Dessa strukturer är av grundläggande vikt för att bevara livsformer som är knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter förbättras.

För att bibehålla lindförekomst och övrigt lövinslag, kan åtgärder göras i delar av området för att gynna lövträd och minska konkurrens från gran. Beslutet möjliggör därför att ringbarka eller fälla träd som hämmar befintliga lindar eller andra lövträd, alternativt skapa luckor genom att ringbarka eller fälla gran. Luckighet förväntas öka ljusinsläppet till marken vilket kan gynna lövträdsföryngring. Huvuddelen av reservatet ska lämnas till fri utveckling, men i skötselområde 2 kan lövträds-gynnande åtgärder komma att utföras eftersom naturvärdena där till stor del är knutna till lövträd. I dessa områden kan granen på sikt förväntas ta över om området lämnas till fri utveckling. Åtgärderna är viktiga för att bibehålla lövträdsinslaget och främja lövträdsföryngring, men också för att upprätthålla förutsättningar för sydväxtbergsfloran att finnas i området.

En stor gammal lind växer vid vägkanten i Lindvarpet, vid platsen för den kulturlämning som omnämnts i områdesbeskrivningen. Den var tänkt att ingå i reservatet men hamnade precis utanför vid avgränsningen. En justering av gränsen var svår att göra i efterhand, varför den lämnades kvar utanför. Även om det är ett speciellt träd bedömer länsstyrelsen att dess natur- eller kulturvärde inte nämnvärt påverkar helheten av området.

Med stöd av föreskrift B5 kan främmande arter avlägsnas. Att sådana arter inte är önskvärda är i enlighet med den grundläggande tanken om att skydda naturmiljöer. Det ges också uttryck för i föreskrift A8 som hindrar införsel av individer, och i Skogsstyrelsens regelverk som anger att contorta-tall inte får planteras inom en kilometer från naturreservat och nationalparker. Således är det väl motiverat att kunna avlägsna främmande arter.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en idag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggt med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv". Urvalet av reservatsområdet har gjorts i enlighet med de nationella och regionala strategierna för formellt skydd av skog från 2005. I den regionala strategin har både sydväxtberg och älvnära nip- och ravinmiljöer pekats ut som två av fem länsspecifika skogsmiljöer, som länet har extra stort ansvar att skydda.

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

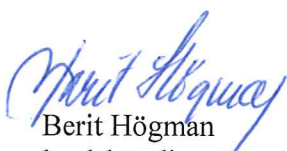
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Åsa Michold telefon 0611-34 92 11, asa.michold@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar samt i Sundsvalls Tidning. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Jonas Salmonsson, naturvårdshandläggare, Therese Flodin, länsjurist, Adrian Nordlund, planhandläggare, samt Torbjörn Engberg, chef vid Enheten för skyddad natur.

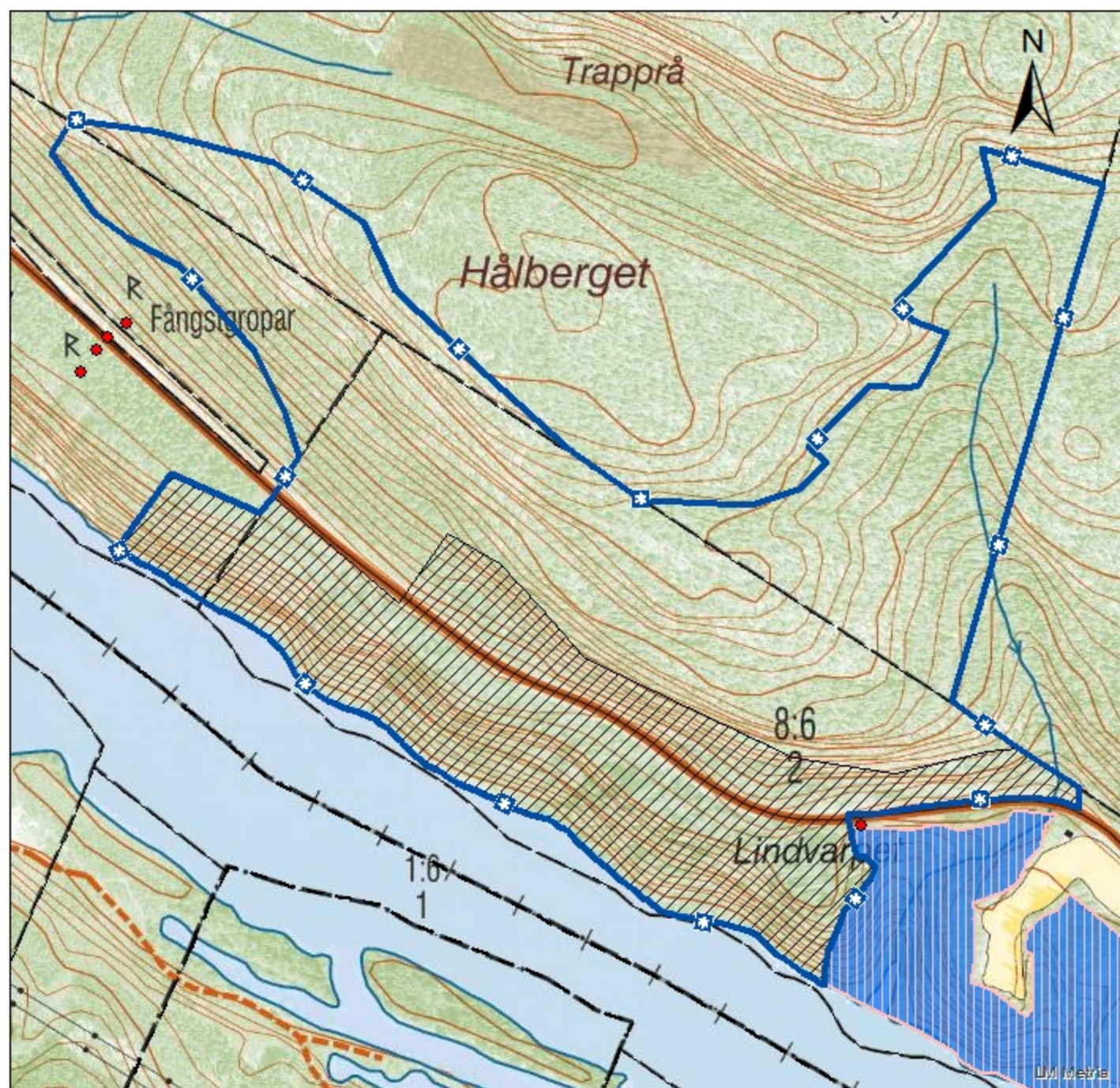

Berit Högman
landshövding

Åsa Michold
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Hålbergets naturreservat

0 100 200 300 Meter

© Länsstyrelsen Västernorrland

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för *Hålbergets naturreservat*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen. Det står markägaren fritt att ta till vara det gränsvirke som avverkas då reservatsgränsen huggs upp.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm.

Det finns ett äldre färdelserservitut som förbehåller markägaren till Östanskär 8:6 "rättighet att framdeles begagna alla hittills varande vägar och gångstigar å skogsmarken". Servitutet saknar aktualitet för reservatet, då det inte längre finns några skogsvägar genom området.

En samfälld väg genom reservatets norra del finns dokumenterad från en ägostyckning år 1906 (lantmäteriakt 22-IND-278, dåvarande Östanskär 2:7). Dess funktion som väg har för länge sedan upphört, men sträckningen finns kvar som en delvis igenvuxen gångstig.

Allmän väg 330

Alla eventuella åtgärder inom eller i direkt anslutning till vägområdet som kan påverka vägens funktion eller underhåll, ska samrådas med Trafikverket.

Jakt

Jakträtten i reservatet innehas av respektive markägare.

Reservatsföreskrifterna reglerar varken fiskerätten eller jakträtten, men jaktens utövande regleras enligt följande: Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven älghugare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (se föreskrift A9). Siktgator får inte röjas (se föreskrift A6). Tillstånd för uppförande av jaktorn ska sökas hos länsstyrelsen (se föreskrift A10). Av reservatsföreskrifterna följer vidare

att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (se föreskrift A6). Dessutom bör anslag om pågående jakt sättas upp i anslutning till reservatets informationstavla (se skötselkartan).

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden, se skötselkartan.

Skötselområde 1

Barrnaturskog.

Övergripande mål

Att skogsmiljön utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer och fortsatt skapar strukturer som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem, såsom gamla träd och döda stående och liggande träd.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 2

Lövträdsrik barrnaturskog och lövträdsdominerad skog, båda med lindförekomst.

Övergripande mål

Att bibehålla lindförekomsten och lövträdsdominerad skog med tillhörande kärlväxtflora.

Målordikatorer:

- Att lind inte hämmas av konkurrerande träd.
- Att lövträdsdominerad skog bibehålls söder om väg 330.

Åtgärder

- Ringbarkning eller fällning/röjning

Selektiv ringbarkning eller fällning/röjning av barrträd och trivialllövträd för att gynna lind. Åtgärden görs också för att begränsa inväxning av gran i lövträdsdominerade delar söder om väg 330, här handlar det alltså i första hand om att röja ung gran. Åtgärden ökar ljusinsläppet till marken vilket kan gynna lövträdsföryngring och kärlväxtflora. För att inte missgynna kärlväxtfloran bör ringbarkning väljas före fällning.

Fällda träd lämnas i huvudsak i reservatet till att bli död ved. Det är dock viktigt att värdefulla kärlväxtlokaler inte blir övertäckta med ris. Om reservatsförvaltningen bedömer det positivt för reservatets syfte kan ris och smågranar dras ihop och eldas i reservatet. Om

reservatsförvaltningen bedömer att fällt virke bör tas ut ur reservatet, tillfaller det markägaren. (Se reglering i intrångsavtalet.) Ringbarkning/fällning av gran med brösthöjdsdiameter grövre än 15 centimeter bör spridas över olika år så att mängden yngelmateriel för granbarkborre begränsas.

■ Borttagande av lupiner

Vid reservatets bildande finns mycket lupiner längs diket till väg 330, även inom skötselområde 1. De bör tas bort genom uppgrävning, följt av upprepad slåtter eller uppryckning, tills alla plantor är borta. Det är viktigt att åtgärden görs innan lupinerna blir frömogna och att de fraktas bort från reservatsområdet. Om de skulle sprida sig till delar utanför vägdiket är det än viktigare att de avlägsnas därifrån. Åtgärden görs i samråd med Trafikverket.

■ Borttagande av skräp

Skräp av olika slag är nedslängt i nipan och ravinerna nedanför vägen. Det bör plockas upp och fraktas bort.

■ Skötsel för att gynna sötgräs

Sötgräs, som är en utpekad Natura 2000-art, behöver ett visst mått av störning och det kommer förmodligen att sköta sig själv i reservatet genom erosion. Om det vid uppföljning skulle visa sig att sötgräset är på väg att konkurreras ut av andra arter, bör åtgärder vidtas för att gynna det. I första hand torde det i så fall bli aktuellt med skapande av små jordblottor i närheten av sötgrästuvor, se Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram för sötgräs 2009-2013.

Delområde A	Skog med känd lindförekomst.
Skötsel:	Träd som hämmar lind ringbarkas eller fälls/röjs.
Delområde B	Lövträdsrik och lövträdsdominerad skog i rasbrant och nipa.
Skötsel:	Lövträdsdominans söder om vägen bibehålls i första hand genom att inväxande gran röjs bort. Enstaka granar kan även ringbarkas eller fällas. Om lind påträffas i delområdet behandlas de som i delområde A.

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet.

Skötselområdet omfattar hela reservatet.

Övergripande mål

Att låta området vara fortsatt tillgängligt för allmänheten samt att besökare ska få relevant information om området.

Målordikatorer:

- Aktuell information om området finns på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavla är på plats och i gott skick.

Åtgärder

- Information på hemsida
En beskrivning av reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

■ Informationstavla

En informationstavla sätts upp vid befintlig parkeringsficka strax väster om reservatet längs väg 330.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Ringbarkning eller fällning/röjning	2	2021	vid behov	reservatsanslag
1	Information på hemsida	3	2020	löpande	reservatsanslag
1	Informationstavla	3	2021	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Borttagande av lupiner	2	2021	vid behov	reservatsanslag
2	Borttagande av skräp	2	2021	vid behov	reservatsanslag
3	Skötsel för att gynna sötgräs	2		se uppföljning	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Förekomsten av lind bör följas genom inventering av träd och plantor med 5-10 års mellanrum. Det kommer att ge ledning för behov av skötselåtgärder för att gynna lind. Vidare är utbredningen av sötgräs intressant att följa för att se om skötselåtgärder behöver vidtas för att gynna den.

När lupiner har tagits bort från reservatet behöver uppföljning göras året efter, för att se om åtgärden behöver upprepas.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
2	Att lövträdsdominerad skog bibehålls söder om väg 330.	vart 10:e år
2	Att lind inte hämmas av konkurrerande träd.	vart 5:e år
3	Informationstavla är på plats och i gott skick.	löpande tillsyn
3	Aktuell information om området finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande tillsyn

Håldergets naturreservat

